

Vormingu kopeerimine

Tihti soovime mitut tekstiosa (lõiku, sõna v.m.) kujundada ühesuguseks. Sageli on soovitud kujundus saavutatud hulga toimingute tulemusel ja iga üksiku tekstiosa puhul seda korrata oleks väga tülikas. Kergem on tekstiosade kujunduse (vormingu) ülekandmine (kopeerimine) teistele **Kopeeri vorming** (*Format Painter*) tööriista abil. See toimub järgmiselt:

- Ühekordne ülekandmine (vaid ühele tekstiosale):
 1. Valime tekstiosa, millel on soovitud kujundus.
 2. Klõpsatame hiire nupuga **Kopeeri vorming** (*Format Painter*) nupul:
 3. Valime tekstiosa, millele soovime kujundust üle kanda. Kujundus kopeeritakse.
- Korduv ülekandmine (järjest mitmele tekstiosale):
 1. Valime tekstiosa, millel on soovitud kujundus.
 2. Teeme hiire nupuga topeltklõpsu **Kopeeri vorming** nupul, mis viimane jääb aktiivseks.
 3. Valime järjest tekstiosad, millele soovime kujundust üle kanda. Kujundus kopeeritakse.
 4. Kui oleme kõigile soovitud tekstiosadele kujunduse üle kandnud, klõpsame uuesti **Kopeeri vorming** nupul (sellega on ta deaktiveeritud).

Laadid

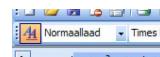
Vormingu kopeerimine on küll hea, kui soovime vaid mõnele üksikule tekstiosale sarnast kujundust ning on arvata, et seda pole hiljem tarvis muuta. Kui soovime mahukas tekstis paljudele osadele ühesugust vormingut (pealkirjad, definitsioonid, jne), siis on lihtsam kasutada laade (*style*). Laadide kasutamine muutub eriti kasulikuks, kui vormingut on hiljem tarvis muuta. Loomulikult toob just pealkirjalaadide kasutamine kaasa võimaluse teksti liigendusvahendite efektiivseks kasutamiseks ning näiteks ka sisukorra automatiseeritud loomiseks.

Laad (*style*) on valmismääratud kujundus, mida saab valitud tekstiosale määrata. Laadiga saab tekstiosale määrata tähtede punktisuurust, tekstiattribute (paks (*bold*), kursiiv (*italic*) jms.), kirjatüüpi, lõigu joondust, lõigu taanet (*indents*), lõigu käitumist teiste lõikude suhtes (*text flow*), nummerdamist, ääriseid (*borders*) ja tausta toonimist (*shading*).

Laadi muutmiseks saab kiirelt ümber kujundada kõik antud laadiga vormindatud tekstiosad, näiteks, kui on tarvis peatükkide tekst (aga mitte pealkirjad) suuremaks muuta, tuleb lihtsalt lõikude vormindamisel kasutatud laadi teksti suurus muuta (näiteks normaallaadi kasutatav teksti suurus 12 pt asemel 14 pt).

Laade on mitut tüüpi, näiteks lõigulaad või märgilaad. Lõigulaadide rakendamisel pole tarvis teksti valida, piisab tekstikursori asetamisest õigesse lõiku.

Laadi saab valitud tekstile rakendada nupurealt, nagu kirjatüüpigi:

Vaikimisi kasutatakse normaallaadi (*normal*). Avanevas valikus pakutakse lisaks normaallaadile kasutada kolme pealkirjalaadi Pealkiri 1, Pealkiri 2, Pealkiri 3 (*Heading 1, Heading 2, Heading 3*) ja kõiki antud dokumendis juba kasutusel olevaid laade.

Erinevalt varasematest MS Word versioonidest (kuni Word 2000) luuakse iga pisemagi teksti vormingu muutmise peale uus laad. Näiteks kui muudate normaallaadiga lõigus ühe sõna paksuks (*bold*), siis vanasti näidati seda ikka normaallaadina, nüüd aga normaallaad+paks (*normal + bold*) laadina. Esialgu võib selline lähenemine tunduda ebamugav, kuna laadide üleküllus raskendab vajaliku leidmist. Samas võib nüüd ühekorruga valida (*Select*) kõik

sellised vähegi erilise vorminguga tekstiosad või saab samasugust pisut erilist vormingut teistel tekstiosadel rakendada.

Kõikide laadide hulgast valida, uusi laade luua ja olemasolevaid muuta saame MS Word'i akna paremal äärel vormingupaanilt, mis avaneb **Vorming (Format)** menüü kásu **Laadid ja vorming (Style)** peale või nupureal laadide valikust vasakul asuval **Vormingupaan** nupul klõpsates.

Paani allservas saab valida, milliste laadide nimekirja näidatakse (náiteks kasutatud vorming või kõik laadid).

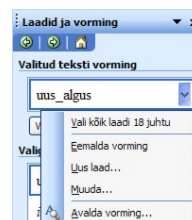
Ülaservas on náha selles tekstiosas, kus tekstikursor parajasti asub, kasutatava laadi nimi ja kaks nuppu:

- **Vali kõik (Select all)** – kõigi selle laadiga vormindatud tekstiosade valimiseks.
- **Uus laad (New style)** – uue laadi loomiseks, aluseks võetakse antud laad.

Liikudes hiirega laadi nime akna paremale servale, ilmub valiku avamise nupp, sellel klõpsates saame valida järgmiseid káskke:

- **Vali kõik laadi n juhtu (Select all n instance(s))** – náitab, mitmel korral on antud laadi kasutatud ja laseb kõik selle laadiga vormindatud tekstiosad valida.
- **Eemalda vorming (Clear formatting)** – sellelt tekstiosalt, millel kasutatud laadi nime náidatakse, vormingu eemaldamiseks. Antud tekstiosale rakendatakse normaallaadi.
- **Uus laad (New style)** – antud laadi aluseks võttes uue laadi loomine.
- **Muuda (Modify)** – antud laadi muutmiseks.
- **Avalda vorming (Reveal formatting)** – antud laadi kirjelduse avaldamine, avatakse eraldi paan. (Avanenud paani võib sulgeda aga avatud paanide vahel võib ka liikuda kasutades selleks paanide páises asuvaid noolega nuppe.)

Sarnaselt võib paanil allpool nimekirjas iga laadi nime paremal serval valiku avada kuid seal on saadaval teistsugune valik káskke, uutena vajavad mainimist:

- **Kustuta (Delete)** – kustutab antud laadi ja rakendab kõigile temaga vormindatud tekstiosadele normaallaadi.
- **Värskenda valikuga sobitamiseks (Refresh to match the selection)** – muudab laadi vastavaks parajasti valitud teksti vormingule (see on mugav viis laadi muutmiseks).

Laadide loomine ja muutmine

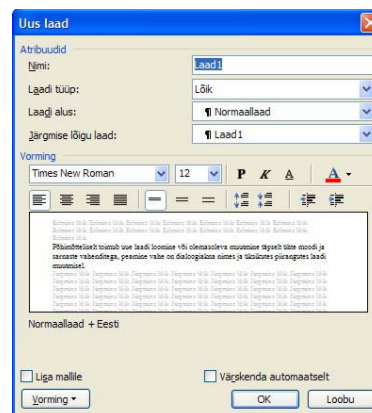
Uue laadi loomiseks või olemasoleva muutmiseks kasutatavad kásud said kirjeldatud juba eespool.

Põhimõtteliselt toimub uue laadi loomine või olemasoleva muutmine täpselt ühte moodi ja sarnaste vahenditega, peamine vahe on dialoogiakna nimes ja üksikutes piirangutes laadi muutmisel.

Uue laadi loomiseks võib kasutada vormingupaanil (laadid ja vorming) nuppu **Uus laad...** (*New style*). Avaneb uue laadi loomise dialoogiaken.

Selle akna ülemises osas saab määrata:

- **Nimi (Name)** – nimetus uuele laadile.

- **Laadi tüüp** (*Style type*) – laadi tüüp (lõik ehk lõigu laad; märk ehk tähemärgi laad; tabel ehk tabeli laad; loend ehk loendilaad).
- **Laadi alus** (*Based on*) – laad, mis võetakse uue laadi loomisel aluseks. Hilisemad muudatused aluseks võetud laadis põhjustavad muudatusi ka uue laadi vormingus.
- **Järgmise lõigu laad** (*Style for following paragraph*) – laad, mida kasutatakse järgmise lõigu, mis tekib sisestusklahvi (*enter*) vajutamisel, vormindamiseks. See valik on arusaadavalt kasutatav ainult lõigu laadi puhul.

Lõigu ja märgi laad vormindavad mõlemad tekstilõikude teksti, erinevuseks on see, et märgi laadi puhul ei saa kasutada ühtegi lõigu (*paragraph*) vormindamise vahendit.

Dialoogiakna keskosas on kiirelt kättesaadavad vormindamise vahendid (font, teksti suurus jms), näidis ja selle all laadi kirjeldus. Kirjeldus sisaldab aluseks võetud laadi nimetust ja loetelu tehtud muudatustest/täiendustest.

Dialoogiakna allservas, nuppude kohal on kaks valikut:

- **Lisa mallile** (*Add to template*) – kas antud laad lisatakse ka kasutatavale dokumendi-mallile, et ta oleks edaspidi uute dokumentide vormindamisel kättesaadav. See on üpriski soovitatav valik, sest aitab autori dokumentidel ühtset stiili kasutada ja lihtsustab edaspidist teksti vormindamist.
- **Värskenda automaatselt** (*Automatically update*) – laseb edaspidi antud laadiga vormindatud teksti vorminduse muutmisel automaatselt laadi ümber kujundada. Enamasti ei soovitata seda võimalust kasutada.

Dialoogiakna allservas asuvad nupud:

- **Vorming** (*Format*) – mille klõpsamisel avaneb valik teksti vormindamise käskudest, mis enamuses kuuluvad **Vorming** (*Format*) menüüsse. Valikus leiduvate käskude andmisel avanevad tuttavad dialoogiaknad, millede kaudu antud juhul määratakse, millise vormingu loodav laad tekstile rakendab.
- **OK** – loodud laadi salvestamiseks, töö lõpetamiseks.
- **Loobu** (*Cancel*) – laadist loobumiseks.

Olemasoleva laadi muutmiseks tuleb vormingupaanil muutmist vajava laadi nimetuse paremal serval ilmuval valikunupul klõpsata ja valida **Muuda** (*modify*) käsk.

Avaneb dialoogiaken, mis erineb uue laadi loomise aknast vaid nimetuse poolest.

NB! Laadi muutmisel ei ole võimalik muuta laadi tüüpi!

Soovitav pole muuta vaikumisi olemasolevate laadide (normaallaad, pealkirjalaadid jms) nimetusi, sest see võib kaasa tuua suuremaid segadusi.

Näiteid laadidest

Alljärgnevalt paar näidist võimalike kasulike laadide kohta.

Üsna sageli on tekstis kasutatud ka võõrkeelseid sõnu, näiteks inglisekeelseid, mis reeglina vormindatakse kursiivis. Autor võib küll kõik sellised sõnad ükskaaval kursiivi vormindada aga palju tülikam on õigekirjakontrolliga. Nimelt takerdub õigekirjakontroll iga võõrkeelse sõna puhul ja üritab pakkuda mingisugust lahendust, mis autorit reeglina ei rahulda. Käesoleva materjali autor on endale inglisekeelsete sõnade jaoks loonud eraldi laadi, mille kasutamisel õigekirjakontroll vahetab automaatselt sõnastikku (eeldusel, et see on arvutisse installeeritud).

- **Laadi nimi:** inglisekeeles
- **Laadi tüüp:** märk

- **Laadi alus:** lõigu vaikefont (pakutakse vaikimisi), mis tähendab, et inglisekeelne sõna näeb üldiselt välja nagu ülejäänud lõik.
- **Vorming:** Kursiiv, inglise keeles (keele määramiseks klõpsatus nupul **Vorming** (*Format*), valik **keel** ja sealt inglise keel).

Antud laadi on kasutatud ka käesoleva materjali inglisekeelsete sõnade jaoks!

Et oma teksti paremini liigendada, võiks uue mõtte alustamisel peatüki sees jätta uue lõigu kohale väikese vahe. Arvestades kirjutamise reeglitega, pole hea seda sisestusklahvi (*Enter*) abil teha.

- **Laadi nimi:** vahe_sisse
- **Laadi tüüp:** lõik
- **Laadi alus:** normaallaad
- **Järgmise lõigu laad:** normaallaad, sest eeldatavasti ei alustata iga lõiguga uut mõtet.
- **Vorming:** Tühik enne 6 p (*space before 6 pt*) (klõpsatage nupul **Vorming** (*Format*), valige **Lõik** (*Paragraph*) ja seal määrake **enne** (*before*): 6 pt.